

gepubliceerd in Cobouw, 27 juli 2014

Interview Friso de Zeeuw

“Omgevingswet is een balansoefening”

door Merel van der Ham

“Gooi de programmatische aanpak en programma’s uit de Omgevingswet. Het Nationaal Programma Luchtkwaliteit is een monster, de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is bagger. Allemaal ontzettend gecompliceerd: De technocratie zegeviert.” De woorden zijn van Friso de Zeeuw, praktijkhoogleraar Gebiedsontwikkeling aan de TU Delft en directeur Nieuwe Markten bij Bouwfonds Ontwikkeling doet over het wetsvoorstel van minister Schultz (infrastructuur).

“Die programma’s krijgen een juridische status. Dat compliceert alleen maar en zorgt door de ingewikkelde rekenmethoden voor schijnzekerheid. Je creëert een theoretische werkelijkheid op basis van modellen en getallen.” Programma’s en programmatische aanpakken zijn overkoepelende regelingen die ingaan op een specifiek probleem, zoals de neerslag van stikstof bij natuurgebieden. “Dat kan ook via vergunningen en het omgevingsplan geregeld worden en met programma’s zonder juridische rompslomp. Zo’n juridische programmatische aanpak voldoet niet aan de doelstellingen van de wet en compliceert alleen maar. Weg ermee.”

Over het algemeen is De Zeeuw te spreken over het voorstel. “Het project is nog de moeite waard. Het is heel verstrekkend, haalt ontzettend veel overhoop. Al die nieuwe systemen en rechtsfiguren, daar moet voldoende winst voor de praktijk van alledag tegenover staan. Als ik het zo bekijk is dat saldo nog positief, dus het loont om door te gaan.” Hoe de praktijk er in 2018 uit komt te zien, weet echter nog niemand. Dat blijkt pas als alles is uitgekristalliseerd in de AMvB’s en die moeten nog gemaakt worden. “Pas daarin zit de belangrijkste winst en daar zullen veel organisaties nog invloed op proberen uit te oefenen.” De Zeeuw waarschuwt voor de ‘najaarsstormen van sectorale belangen’. “Straks komen organisaties in de gezondheidszorg of de brandweer aan tafel die vinden dat er nog allerlei zaken in de wet versleuteld moeten worden. Versterkte dijkbewaking blijft nodig om de wet te beschermen tegen de druk van de deelbelangen.”

“Schultz zit er goed in”, stelt De Zeeuw. “Ze wil de volgehagen, topzware kerstboom fatsoeneren, meer overzicht in de wirwar aan ruimtelijke regels. Snellere besluitvorming.

Complimenten

Daarnaast vindt ze dat er afwegingsruimte moet komen voor lokaal en provinciaal bestuur, juist om ontwikkelingen mogelijk te maken. Mijn complimenten aan de minister. Ze heeft veel aandacht voor draagvlak. VNG en IPO zijn positief, VNO-NCW ook. De natuurbeweging heeft een genuanceerd standpunt. Het depolitiseren van de wet is goed, al is onduidelijk hoe het draagvlak is in de politieke arena.” De praktijkhoogleraar twijfelt aan de steun die het wetsvoorstel in de Tweede Kamer zal krijgen. “Ik merk bij PvdA en D’66 geen overmatig draagvlak voor deze oefening. Deze partijen hebben de neiging om, met name op het gebied van milieu, heel precies te willen zijn. Staatssecretaris Mansveld behoort ook tot die ‘preciezen’. Het risico bestaat dat het een wet wordt die met name door de VVD wordt gedragen.” En de Omgevingswet is niet zozeer een oefening in precisie. “De Omgevingswet is een balansoefening die men goed probeert te doen.

Voorspelbaarheid, zorg voor het milieu en zekerheid aan de ene kant en flexibiliteit en snelheid met ruimte voor lokale afwegingen en investeringen aan de andere kant .”

Risico's

Een van de risico's is wat De Zeeuw noemt “het lonkende beeld van het prachtige meisje”: Het is verleidelijk om alle verbeteringen uit te stellen tot de nieuwe wet er is. “Maar we moeten de verbeteringen die nu al mogelijk zijn ook nu doorvoeren.” De Zeeuw doelt op de vereenvoudiging van regels en versnelling van procedures. “Voor bijvoorbeeld stedelijke herverkaveling heb je een wettelijke grondslag nodig, want daar is het eigendomsrecht in het geding. Maar dat kan je tussentijds regelen in de Crisis- en herstelwet. Zo verdient het ook aanbeveling om de voorgestelde verbeteringen in het verhaal van publieke kosten bij private grondexploitatie tussentijds te regelen. Een ander risico zit in de invoering. “Het is een wondertje als de wet in 2018 in werking treedt. Dat is als alles meezit en de politieke arena wil meesprinten. Het veel eenvoudiger traject van de Wet op de ruimtelijke ordening nam al vijf jaar in beslag, van wetsontwerp tot inwerkingtreding. Het kan dus ook 2020 of later worden. Na aanvankelijke termijnoverschrijdingen gaat het nu goed met de voortgang. Maar hoe verder je komt, hoe weerbarstiger de materie wordt. Bovendien zit dit kabinet tot 2017, dus de wet moet sowieso door een volgende minister wordt ingevoerd. Op dit moment zit er iemand die er voor de volle 100 procent voor gaat, dat is ook minimaal noodzakelijk om de nieuwe wet van de grond te krijgen. Dat geldt net zo goed voor de volgende minister in het volgende kabinet. We kunnen alleen maar hopen dat die er ook zo inzit.”